

ЗМІЦНЕННЯ ГІЛЬЗ ЦИЛІНДРІВ ЛАЗЕРНОЮ ОБРОБКОЮ

Тимошенко М.Л., Новіков Р.В., Бурзак Д.Є. здобувачі ВО

Науковий керівник – к.т.н., доцент Мартиненко О.Д.

(Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна.

The method of strengthening cylinder liners by laser processing is considered

Загартування під впливом енергії лазерного променя ґрунтується на нагріванні тонкого поверхневого шару матеріалу деталі з переходом його в аустенітний або рідкий стан з подальшим швидкісним охолодженням завдяки тепловідведенню в масу деталі. Цей метод також забезпечує і можливість використання локального оброблення. Відомі розробки стосуються загартування гільз циліндрів, колінчастих і розподільних валів, а також поршнів двигунів внутрішнього згоряння, доріжок підшипників кочення, різного інструменту, зокрема й прокатних валків, ріжучих поверхонь сільськогосподарських машин тощо.

Розглядали поверхневу лазерну термообробку за допомогою CO₂-лазера за технологією, за якої промінь переміщується поверхнею деталі, що обертається (типу тіла обертання), уздовж її осі. При цьому слід лазерного променя на поверхні буде переміщатися гвинтовою лінією, і за заданого кроку (поперечна подача - крок оброблення має дорівнювати діаметру сфокусованого лазерного променя - 3-5 мм) забезпечується термообробка всієї заданої поверхні. Зони загартування, що слідує за областями оплавлення, внаслідок досягнення в них температур Ас₁ і швидкого охолодження завдяки відведенню тепла в тіло деталі призводить до формування мартенситно-аустенітної структури матриці.

У цій зоні включення графіту не зазнають будь-яких змін. Подібна структура формується під час обробки без оплавлення. Оцінка мік-твердості різних структурних складових виявила таке: мік-твердість цементитних включень - Н-50 - 1200...800; ледебуриту - Н-50 - 780...1050; аустеніту - Н-50 - 540...430; мартенситу - Н-50 - 640...910. Такий великий розбіг у значеннях ледебуриту і мартенситу пов'язаний з наявністю в таких зонах різної частки аустеніту і карбідів.

З огляду на той факт, що під час лазерної обробки реалізуються надшвидкісні швидкості як нагрівання, так і охолодження, то це може стати причиною виникнення залишкових напружень, які під час подальшого шліфування та експлуатації можуть спричинити тріщиноутворення.

Розглянуто розподіл напружень у низьколегованому чавуні гільз циліндрів за плямою лазерного променя. Максимальні значення напружень стиснення характерні для центральної зони. У ній мають місце найбільші термічні та структурні напруження. На кордонах із зонами плями формуються напруження розтягування. У результаті проведених досліджень встановлено, що застосування лазерного загартування дасть змогу істотно підвищити зносостійкість гільз циліндрів порівняно з традиційною обробкою - загартуванням ТВЧ. Спостережуване забезпечується структурними змінами, підвищенням мікротвердості формованих фаз.

Список використаних джерел: 1. Сідашенко О.І., Тіхонов О.В., Скобло Т.С., Мартиненко О.Д., та ін.. *Практикум з ремонту машин. Загальний технологічний процес ремонту та технології відновлення і зміцнення деталей машин. Том 1.* / За ред. О.І. Сідашенко О.І., О.В.Тіхонова. Навчальний посібник. Харків: ТОВ «Пром-Арт». – 2018. - 416с.

2. Мартыненко А.Д., Скобло Т.С., Сидашенко А.И., Слоновский Н.В. Способ восстановления и упрочнения деталей лазерным лучом. // *Сб. науч. тр.: Повышения надёжности восстанавливаемых деталей машин. Вып. 4.* - Харьков: ХГТУСХ, 2000. – С.82-87.